

fixerit, tum quia repugnat cum verbis citatis ex c. 17, ubi dicitur destruenda per reges amicos bestiae, id est, Antichristi, et executorum consilliorum ejus. Tum etiam quia ex aliis locis Apocalypseos, et ex Daniele et Paulo constat, Antichristum a nullo puro homine esse superandum, sed ab ipso Christo esse interficiendum; ergo si Antichristus semel sedem suam Romae collocaret, non esset Roma ab ullo hoste Antichristi destruenda, neque ab ipso Christo ante generalem mundi conflagrationem, quia Christus, cum venerit ad Antichristum interficiendum, nullam destruet civitatem, neque hoc de illo legitur, sed solum quod Antichristum et pseudopropheta ejus vivos in infernum mittet, et ceteros illorum socios in gladio suo occidet, Apocalyps. decimo septimo.

17. *Conclusio.*—Assertio ergo, quod Roma futura sit Antichristi sedes, et a rege non probatur, et dictis ac expositionibus ejus contraria est, et plane falsa. Denique est optima conjectura, quia Antichristus destructurus est Romanum imperium, et magno odio illud persecuturus, ut etiam ex 17 Apocalypsi colligitur, et ex 2 Thess. 2, et ex omnibus Patribus; ergo non est verisimile, collocaturum esse Romae sedem suam, quia etiam Romanum nomen cum imperio suo cupiet extinguere.

CAPUT XVI.

UBI FUTURA SIT ANTICHRISTI SEDES.

1. *Certius est Antichristi sedem non futuram Romae, quam ubi futura sit.*—Longe quidem certius est Romam non esse futuram sedem Antichristi, quam sit certum quis locus vel civitas futura sit, in qua thronum suum sit collocaturus. Neque id mirum esse debet, quia in omnibus rebus obscuris, quae a cognitione humana longe distant, facilius quid non sit quam quid sit agnoscitur. At nobis etiam non est tam necessarium cognoscere ubi sit Antichristus sessurus, quam scire non esse Romae imperaturum, quia hoc posterius ad haereticos confundendos multum conducit; illud vero prius, licet sit ignotum vel incertum, non multum refert. Nihilominus tamen ut ex hac affirmatione negationem demonstratam in sup. cap., in hoc ampliori auctoritate confirmemus, quid in hoc puncto verisimilius videatur, paucis proponemus.

2. *Regiam Antichristi Hierosolymis futuram communis opinio est.*—Catholici ergo Doctores verisimillimum censent Jerusalem futuram esse regalem sedem Antichristi, templumque Hierosolymitanum utcumque per Antichristum instauratum futurum esse quasi fundamentum et caput falsae religionis, quam Antichristus in mundum inducere conabitur. Quae opinio sine ulla dubitatione ex antiqua traditione descendit. Nam Irenaeus, lib. 5, c. 25, aperte dicit, Antichristum regnaturum in Jerusalem. Lactantius, lib. 7, c. 15 et 17, dicit regnaturum esse in Oriente, in eaque Asiae parte quae Syria vocatur, id est, in Judaea. Hypol., in orat. de Consum. mundi, dicit Hierosolymis sessurum. Idem Augustinus, vel potius Rabanus, tract. de Antichr.; Gregor. Turon., lib. 1 Histor. Francor., in princip.: *Antichristus* (ait) *primum circumcisionem inducet, se asserens Christum, deinde in templo Hierosolymitano statuam suam collocabit, etc.* Idem Cyrill., catech. 15; Damasc., lib. 4, c. 27; Sever. Sulpit., dialog. 2, de S. Martin., et omnes exponentes Scripturas statim tractandas. Tantus autem Patrum consensus non potuit certe in sola humana suspitione aut opinione fundari, cum sit de re futura contingente, et ex divina providentia, ac permissione maxime pendente; ergo credendum est manasse ex communi intelligentia Scripturarum; sunt enim in Scriptura multa testimonia, quae hoc significant; tamen quia prophetica, et obscura sunt, ex traditione aliqua verum illorum sensum Patres collegisse videntur.

3. *D. Pauli testimonium maxime facit.*—Probabilius est D. Paulum loqui de templo Hierosolymitano quam de Ecclesia.—Duo autem videntur esse praecipua testimonia, quibus haec veritas confirmatur, quae nunc expendemus, et obiter alia testimonia et rationes, seu congruentias attingemus. Primum testimonium est illud Pauli, quo Rex utebatur: *Ita ut in templo Dei sedeat*¹. Nam Paulum ibi loqui de templo Hierosolymitano longe verisimilius est. Primum enim ita exponunt frequentius antiqui Patres, Irenaeus, lib. 5, cap. 25: *Transferet* (inquit) *regnum suum in Jerusalem, et in templo Dei sedebit, seducens eos qui adorabunt eum, quasi ipse sit Christus.* Et c. 30: *Sedebit* (ait) *in templo Hierosolymis.* Idem Hypolit., in orat. de Consumm. mundi; Ephrem, orat. de Antichrist., p. 3: *Honora-*

¹ 2 Thess. 2.

bit (inquit) *Judaeos supra modum, et Judaeorum populi ipsum maxime honore afficient. Unde et ipse tanquam eos honore praefereus, designabit ipsis omnibus locum suum ac templum, suamque illud instaurandi providentiam.* Idem Cyrillus Hierosolymitanus, catech. 15; Damasc., l. 4, c. 27, exponens Paulum, ait: *Porro Dei templum non nostrum intelligit, sed Judaicum, non enim nobis, sed Judaeis veniet.* Ita etiam interpretantur locum Pauli Sedulius, Haymo, D. Thomas, et alii communiter. Et potest ita suaderi. Nam verisimilius est loqui Paulum de templo materiali, quod est locus adorationis et sacrificii, quam de templo metaphorico Ecclesiae, vel animi humani, tum quia illa significatio vocis *templi* est magis propria, magisque usitata, faciliusque poterat a fidelibus intelligi, quos tunc Paulus instruere volebat; tum etiam quia sine dubio alludit ad verba Christi Matt. 24: *Cum videritis abominationem stantem in loco sancto.* Ubi non est dubium quin Christus de materiali templo loquatur. Tunc autem quando Paulus scribebat, solum templum Hierosolymitanum *templum Dei* quasi per antonomasiam a fidelibus vocabatur, quia tunc vel nondum inceperant christiana templa, vel non hac voce appellabantur, ut ex antiquis Patribus constat. Neque in alia significatione invenitur in Scriptura, et praesertim in novo Testamento vox illa *templi Dei* in proprietate sua, et prout locum sacrificii significat; ergo verisimilius est in eadem significatione Paulum illa voce usum fuisse.

4. *Præcedens expositio ex Matth. confirmatur.*—Confirmatur hoc testimonium ex alio Matth. 24, ubi Christus ait: *Cum videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto;* ibi enim per locum sanctum templum Hierosolymitanum intellexisse testes sunt omnes, qui de statua seu imagine Caesaris locum interpretantur, ut Chrys., Hom. 76; Theophyl. ibi. Item Hilar., can. 25 in Matt., dicens: *De Antichristi temporibus haec locutus est.* Et infra: *Atque a Judaeis susceptus in loco sanctificationis insistet, ut ubi Sanctorum precibus Deus invocabatur, illic ab infidelibus receptus Dei honore venerabilis sit.* Ambros. etiam, lib. 10 in c. 21 Lucæ, de templo interiori Judaeorum exponit. Et eundem sensum indicavit ibi Hieronymus, cum dixit verba Christi posse intelligi, aut simpliciter de Antichristo, aut de imagine Caesaris, quam in templo posuit Pilatus, aut de statua Adriani, quae in Sancto sanctorum loco posita fuit; intellexit ergo Hieronymus illum locum Sanctum esse tem-

plum et Sancta sanctorum, et tamen ibidem ait, de eodem loco Paulum loqui, 2 Thessal. 2. Utrumque autem optime confirmatur ex loco Daniel. 9: *Et erit in templo abominatio desolationis;* quidquid enim ibi per abominationem desolationis significetur, dubitari non potest quin templum Hierosolymitanum Daniel intellexerit; nullum enim aliud templum Dei veri tunc erat, nec de alio est sermo in Testamento veteri. At Christus Dominus locum Danielis allegat; ergo idem templum per locum sanctum intellexit: Paulus autem ad utrumque alludit; ergo de eodem templo loquitur, de quo Daniel, ut recte notavit Origen., lib. 6 contra Celsum, circa medium.

5. *Aliud testimonium ex Apocalypsi nostram sententiam corroborat.*—*Enoch et Elias Hierosolymis occidendi sunt.*—Secundum principale testimonium est Apocalyp. 11, ubi dicitur, testes, praedicaturos contra Antichristum, interficiendos esse *in civitate magna, ubi Dominus eorum crucifixus est,* id est Hierosolymis; interficientur autem ab Antichristo, ut ibidem dicitur, et ibidem Antichristus ipse interficiendus est; ergo longe verisimilius est ibi praecipue regnaturum esse Antichristum. Sic Andr., in illum locum, suo cap. 30: *In hac namque civitate* (ait) *ad imitationem Davidis regni sedem (ut probabile fit) constituet.* Idem cap. 62, cum majori dubitatione. Clarius Aret., cap. 30: *Corpora* (inquit) *illorum insepulta projiciet in plateis Jerusalem, in ea enim regnabit tanquam rex Judaeorum, quos seducet.* Et eodem modo locum illum de civitate Jerusalem intellexerunt reliqui expositores antiqui et moderni in illum locum, multique alii Patres docuerunt, Eliam et Enoch in Jerusalem esse ab Antichristo occidendos, quod non nisi ex hoc loco sumpserunt. Unde satis probabiliter colligitur, civitatem illam futuram esse regiam Antichristi; ideo enim in illa potius quam in aliis testes Christi constanter praedicabunt, quia caput superstitionis erit, sicut olim Petrus et Paulus in Romana urbe, quae caput erat ethnici imperii, praecipue docere studuerunt: unde sicut ipsi martyrio ibi coronati sunt, ita etiam Enoch et Elias interficientur ab Antichristo in civitate sua regia Jerusalem. Cum enim Judaeus futurus sit, et pro Messia a Judaeis suscipiendus et adorandus, ut paulo post dicemus, per se verisimile est, postquam in Oriente monarchiam usurpaverit, in civitate regia Judaeorum, quam ipse instaurabit, solium suum collocaturum. Illa ergo civitas, ab Antichristo

instaurata et aucta, ibi a Joanne *civitas magna* vocatur; vel certe *magna*, quia in ea magna et mirabilia contigerunt; quia vero fide et moribus corruptissima erit illo tempore, ideo *spiritualiter Sodoma et Ægyptus* in eodem loco a Joanne appellatur.

6. *Rex Jacobus civitatis magnæ nomine Romam significatam certat.* — *Prima ejus confirmatio.* — *Secunda.* — *Tertia.* — At vero Rex Angliæ, non obstante dictorum verborum evidentia, Romam a Joanne illis verbis significatam esse contendit. Et primo advertit, cum Joannes dixit: *Corpora eorum jacebunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma et Ægyptus*¹, illud verbum *spiritualiter*, tam Jerosolymis quam Sodomæ, et Ægypto tribui, ut credatur non esse sermonem de Jerusalem materiali, sed mystica, per quam Romam intelligit. Deinde expendit, post prædicta verba Joannem non addidisse simpliciter, *ubi Dominus eorum crucifixus est*, sed, interposita particula *et, ubi et Dominus eorum*, etc., et ita exponit: *Sedes Antichristi tam plena futura est spiritualibus fornicationibus et idololatriis, atque olim fuerunt Sodoma et Ægyptus, imo persecutione Sanctorum tam cruenta, ut in ea iterum Christus sit crucifigendus in membris suis, juxta regulam vulgarem, ut quæ in corpore et membris fiunt, capiti tribuantur.* Tertio, expositionem hanc confirmat ex verbis Joannis, c. 18, in fine, ubi de mystica Babylone dicit: *Et in ea sanguis Prophetarum et Sanctorum inventus est, et omnium qui interfecti sunt in terra*². Nana sub illa distributione *omnium*, Christum etiam comprehendit vult, quia ille interfectus est in terra. Unde videtur colligere etiam Christum dici Romæ interfectum.

7. *Contendit etiam dici posse Christum Romæ occisum.* — Tandemque addit posse dici Romæ occisum Christum, quia auctoritate Romani imperii occisus fuit, et tanquam reus in imperatorem Romanum, ita ut qui illum excusare niteretur, *Cæsaris amicus non haberetur*³. Potestque hæc interpretatio juvari, quia nonnulli Catholici non intelligunt in proprio sensu verba illa. Nam Hieronymus, epist. 7, multis argumentis persuadere conatur, ibi non esse sermonem de civitate propria Jerusalem. Primum, quia in initio ejusdem capitis undecimi vocat Joannes, Jeru-

¹ Apoc. 11.

² Apoc. 18.

³ Joan. 19.

salem *civitatem sanctam*, dicens: *Et civitatem sanctam conculcabunt mensibus 42.* Deinde quia in Scriptura sacra non civitas specialis, sed mundus solet spiritualiter Sodoma et Ægyptus appellari, et ita concludit civitatem illam esse mundum. Lyranus vero in illum locum per civitatem illam magnam, congregationem infidelium intelligit; ergo si licet a proprio verborum sensu recedere, non erit cur interpretatio regis probabilis non videatur.

8. *Primæ regis probationi occurritur.* — Respondemus imprimis, ea, quæ rex advertit, levia esse, vel ad suam expositionem suadendam, vel ad veritatem evertendam. Nam quod primo notat, adverbium illud *spiritualiter*, non solum Sodomæ et Ægypto, sed etiam Jerosolymis tribui, manifeste falsum est, et contra litteram. Quia imprimis non ponitur ibi nomen Jerusalem, ut spiritualiter accipi notetur, sed per periphrasim describitur, per alia nomina metaphorica, quibus ejus viles et fœdæ proprietates notantur, et per mortem Domini, quæ in ea contigit, et ita non apparet quomodo illud adverbium *spiritualiter* ibi potuerit Jerusalem tribui. Deinde id fit manifestius, ordinem verborum notando, quæ sic habent: *Corpora eorum jacebunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma et Ægyptus, ubi et Dominus eorum crucifixus est.* Ubi clare constat vocem *spiritualiter* non conjungi cum *civitate magna*, nec poni ad indicandum, non proprie, sed metaphorice vocari civitatem, aut magnam, sed conjungi cum verbo *vocatur*, et poni ad explicandum quomodo illa civitas vocetur *Sodoma et Ægyptus*, utique mystice, et non proprie; extrahit ergo a propria significatione voces (ut sic dicam) in prædicato propositionis positas, non subjectum ipsum, cui illa metaphorica prædicata tribuuntur. Neque etiam potest conjungi vox illa, *spiritualiter*, cum posterioribus verbis: *Ubi et Dominus eorum crucifixus est*, quia illa jam est quasi nova propositio, indicans illam civitatem magnam per aliam conditionem seu proprietatem ejus valde diversam, cui verbum *spiritualiter* ibi non tribuitur, nisi quis velit ad suum arbitrium verba pervertere. Ergo verbum *spiritualiter* nullo modo tribuitur Jerosolymis, quia neque sub hac ipsa voce, neque sub periphrasi seu descriptione de illa dicitur. Atque ita concluditur, ex vi illius contextus, propter vocem illam *spiritualiter*, non posse ibi metaphorice intelligi nisi no-

mina Sodomæ et Ægypti, et in hoc conveniunt Hieronymus et Lyran. supra allegati, cum expositoribus omnibus.

9. *Secundæ regis confirmationi satisfi.* — In his autem quæ secundo loco rex notat, particula *Et*, quam rex ponderat, nihil veritati obstat; sensus enim litteralis et clarus est civitatem illam non solum esse spiritualiter Sodomam, et Ægyptum, sed etiam in illa commissum esse illud horrendum facinus occidendi Christum. Unde libenter accipimus quod rex ibi fatetur, sermonem ibi esse de civitate illa, in qua erit sedes regia Antichristi. Item admittimus quod addit, futuram esse plenam tenebris, et fornicationibus, vel spiritualibus, vel carnalibus, ob quas Sodoma et Ægyptus appellatur. Quam vero subjungit interpretationem, ut Christus non in se, sed in suis membris crucifixus ibi dicatur, omnino rejicimus et improbamus. Nam, licet illa regula interpretandi Scripturas de Domino et ejus corpore trita sit, tamen, ut ait Augustinus, 3 de Doctr. Christian., c. 31, illam explicans, *quid corpori, quid capiti conveniat, utique intelligendum est.* Quia, licet regula, in se ac generatim sumpta, vera sit, in mala ejus applicatione, sine delectu et intellectu facta, gravissime errari potest. Quod sine dubio regi non solum in hoc puncto, sed etiam in toto hoc discursu de Antichristo, imo etiam in aliis fidei dogmatibus, et in abusu aliarum regularum interpretandi Scripturas sæpe contingit, ut aliquoties jam in superioribus notavimus. Et in præsentem est manifestum, primo, quia ibi nulla est necessitas talis regulæ, vel metaphoræ, et illa non est applicanda neque affingenda sine fundamento. Secundo, quia verba non juvant, sed potius repugnant; cum enim dicitur, *Dominus eorum*, expresse distinguitur caput a membris, et ab illis membris, qui pro ipso interfecti fuerunt. Tertio, quia verba illa, *Ubi et Dominus*, ponuntur ad designandam civitatem magnam, de qua erat sermo, et distinguendam illam a cæteris; si autem sit sermo de capite in membris, inutile est signum, quia nec tantum Jerosolymis, nec tantum Romæ, sed per universum mundum, et fere in omnibus urbibus ejus, Christus est in suis membris crucifixus. Denique nullus expositorum ita locum illum intellexit, neque aliquis ex Patribus.

10. *Ad tertiam regis confirmationem respondetur.* — Confirmatione, quam tertio loco rex addidit ex c. 18 Apocalypsis, maxime moti sunt Beda et alii, qui dixerunt Babylonem in

illo capite non civitatem aliquam specialem, sed universum mundum significare, quam expositionem valde probabilem esse supra ostensum est; illa autem posita, cessat objectio. Supponendo autem illam Babylonem esse Romam, argumentum regis parvi momenti est: nam si ex illis verbis, *Sanguis omnium*, etc., colligi putat etiam Christum interfectum esse Romæ, et ideo exponit esse occisum in membris suis, ergo Abel et Machabæi martyres, item Stephanus, Andreas, et omnes Apostoli Romæ interfecti sunt, nam illi etiam interfecti sunt in terra. At non sunt interfecti Romæ in propriis personis, nec in membris suis, quia Abel aut alius similis non fuit caput Martyrum, nec in eis locum habet regula de capite et corpore; quomodo ergo omnes illi Romæ interfecti sunt? Quod ergo rex de aliis responderit, nos de Christo respondebimus, multoque facilius et probabilius, quia non est necesse illam distributionem intelligere de omnibus Sanctis a principio mundi interfectis, sed de illis qui per tyrannos persequentes Christi Ecclesiam interfecti sunt, et ita non est necesse sub illis comprehendere Christum.

11. *Romæ dicitur inveniri sanguis eorum Martyrum, qui ejus auctoritate vel approbatione occisi sunt.* — Dices saltem necessarium videri omnes Martyres novi Testamenti comprehendendi. Propter hoc respondent docti expositores moderni, sensum non esse, omnes Sanctos interfectos esse Romæ, sed dici in ea inveniri sanguinem omnium Martyrum, quia Romana potentia et auctoritate interfecti sunt, quotquot ubique pro Christo interfecti fuerunt, maxime usque ad tempora Joannis. Potestque expositio hæc satis in littera fundari, sic enim habet: *In ea sanguis Prophetarum et Sanctorum inventus est, et omnium, qui interfecti sunt in terra.* Ubi pondero particulam illam *in terra*; in hoc enim posteriori loco non dixit *in ea*, id est, in Babylone, sed *in terra*, id est, ubique in mundo; ergo non dicit omnes esse Romæ interfectos, sed omnium ubique interfectorum sanguinem Romæ attribui. Sed instabit aliquis, quia etiam hoc modo non omnes Martyres Romanorum imperatorum aut magistratum ipsorum opera interfecti sunt. Nam Stephanus interfectus est a Judæis populari impetu, aut propria auctoritate; multi etiam in Perside, et aliis locis extra Romanum imperium interfecti sunt. Respondetur imprimis hos paucos esse, eorumque non haberi rationem, neque

esse necessarium ut universales sermones Scripturæ sine ulla exceptione semper intelligantur. Vel dici etiam potest, omnium pro Christo interfectorum sanguinem Romæ inveniri, quia omnium martyria Roma suo exemplo approbavit, et omnibus tyrannis exemplum et animos præbuit ad persequendum Christianos, ac denique quia vel omnium mortibus cooperata est, vel affectu suo consentit, et ita particeps facta est interfectionis omnium.

12. *Etsi Christus Romana auctoritate sit occisus, violenter ex Joannis verbis dicitur Romæ occisus. — Romæ est sanguis martyrum, qui Romæ occisi non sunt.* — Atque hæc omnia optime in Christi mortem conveniunt, sicque melius accommodantur quæ rex ultimo loco in sua interpretatione dicit, Christum dici interfectum Romæ, quia Romani imperatoris auctoritate interfectus est. Hoc enim violentissime accommodatur ad verba Joannis, cap. 11. Nam ibi non agit de auctoritate, sed de loco, *ubi Dominus eorum crucifixus est*, ut verba ipsa ostendunt, et occasio propter quam adjuncta fuere, utique ad signum exhibendum quo intelligeretur de qua civitate sermo esset, ad quem finem parum deservit, aut auctoritatem, aut potentiam qua Christus occisus est, nosse; potuit enim in toto orbe Romano, et in quacumque ejus civitate interfici, etiam si auctoritate imperatoris necaretur. At vero in cap. 18, omnes interfecti, sub quibus rex vult Christum comprehendere, non dicuntur interfecti Babylone, sed *in terra*; sanguis autem omnium dicitur esse Babylone, seu Romæ, utique per participationem, auctoritatem, cooperationem seu consensum, ut dictum est. Hoc autem modo etiam sanguis Christi non in membris tantum, sed etiam in sua persona Romæ inventus est, vel propter rationem regis, quia per Romanos milites et magistratum, et quasi in defensionem auctoritatis Cæsaris interfectus est, vel certe quia Romani imperatores, persequendo et occidendo Christianos, maximum in Christum odium profitebantur, et ita interfectionis ejus participes fiebant. Rex ergo sua illa interpretatione solvit quidem propriam objectionem, quam in præcedenti confirmatione posuerat; non vero exponit, sed corrumpit verba cap. 11, quæ tractamus.

13. *D. Hieronymus explicatur. — Alibi Hieronymus suam mentem clarius expressit. — Ad Hieronymum respondemus imprimis non favere regi, quia non de Roma, sed de*

*toto mundo locum interpretatur. Et nihilominus dicimus, etiam illam interpretationem non probari a nobis, quia est a verbis et a mente scribentis aliena, ut explicatum est, censentque viri docti, Hieronymum ibi non tam in propria persona, quam nomine Paulæ et Eustochii loqui, eaque proponere, quæ ad Jerusalem commendandam et ab ignominia vindicandam illæ conferre putabant, non expendendo nec examinando rigorose veritatem eorum, quæ dicebantur. Nec rationes Hieronymi cogunt, tum quia eadem civitas diversis respectibus vel temporibus sancta et iniqua nuncupatur, ut est frequens in Scriptura; tum etiam quia probabile est, civitatem sanctam, de qua Joannes loquitur in initio illius capitis, non esse eandem cum civitate magna, de qua in fine loquitur, nam prior est Ecclesia Christi, posterior vero est Jerusalem. Nec est inusitatum in Scriptura Jerusalem comparari Sodomæ, ut ibi late expositores ostendunt, et licet alibi factum non esset, hoc non obstaret quominus Joannes, prævidens futurum Hierosolymitanum statum sub tempore Antichristi, eam comparisonem faceret, illaque metaphora uteretur. Nam etiam Roma in antiqua Scriptura non invenitur Babylon appellata, et tamen Petrus et Joannes nomen illud per metaphoram imposuerunt. Denique idem Hieronymus, Daniel. 11, in fine, ex professo docet, Antichristum Hierosolymis collocaturum esse solum regni sui, et ibi in monte Sion esse a Christo interficiendum. Et in hunc sensum exponit late locum Danielis, quem sensum, ut ipse ait, *prolixè prosecutus est, ut ostenderet Porphyrii calumniam, et Scripturæ difficultatem, cujus intelligentia absque Dei gratia, et doctrina majorum sibi imperitissimi vel maxime vendicant.* Quæ verba ideo refero, ut meam etiam in hoc libro prolixitatem eisdem excusent.*

CAPUT XVII.

EX DESCRIPTIONE PERSONÆ ANTICHRISTI, QUAM PAULUS TRADIT, 2 AD THESSAL. 2, ILLUM PONTIFICIS ADVERSARIUM MAXIMUM POTIUS QUAM PAPAM ESSE FUTURUM, EVIDENTER OSTENDITUR.

1. *Summum Pontificem Antichristum esse rex Jacobus colligit. — Hoc est tertium caput disputationis quam rex de Antichristo proposuit. Qui statim in ejusdem disputationis initio inducit descriptionem personæ Antichristi*

traditam a Paulo, 2 ad Thessal. 2: *Homo peccati, filius perditionis, qui extollitur supra omne quod dicitur Deus.* In qua omissis duabus prioribus particulis, solum tertiam expendit, et illam Pontifici accommodat, ut illum Antichristianismi arguat. Et in hunc fere modum colligit: Papa se extollit supra omne quod dicitur Deus; ergo est Antichristus. Antecedens patet, nam de regibus vel sacerdotibus, vel de utrisque ait Deus: *Ego dixi: Dii estis*, Psal. 82. At Papa se extollit supra omnes reges et Episcopos, nam *super utriusque gladii potestatem se effert*. Ergo extollit se supra omne quod dicitur Deus, ac proinde est Antichristus. Neque in eo loco in verbis Pauli proprietatem aliam, unde Antichristi persona describi seu cognosci possit, considerare voluit, sed post longam digressionem de sede et tempore Antichristi, in p. 102, ad descriptionem personæ illius revertitur, eamque non ex locis clarioribus Scripturæ, sed ex obscurissimis Apocalypsis visionibus eruere conatur. Sed prius quam ad illa obscuriora, minusque utilia, necessitate coacti cum illo divertamus, circa hunc locum Pauli insistendum est. Quoniam ex eo evidenter constare potest talem describi Antichristi personam, ut non solum a Pontifice Romano distinctus, sed etiam fide et moribus omnino diversus et oppositus, ac denique summus Apostolicæ Sedis hostis et adversarius cogitandus sit.

2. Et imprimis expendo verba priora quæ rex omisit, *Homo peccati, filius perditionis.* Nam per hæc verba describitur ille homo ut iniquissimus, et quod perditissimus sit futurus. Quod paulo post apertius idem Apostolus explicuit, dicens: *Ille iniquus, cujus est adventus secundum operationem Satanae, et in omni seductione iniquitatis.* Unde Chrysostomus ibi, Homil. 3: *Vocat eum hominem peccati, quia faciet innumerabilia.* Et Theodor.: *Ipsum (inquit) hominem peccati appellavit, quandoquidem natura homo est, qui omnem operationem diaboli in se suscipit. Filius autem perditionis, ut et ipse pereat, et aliis perditionem procuret.* Unde in hoc dicit Christum æmulaturum, ut sicut Christus omnium fuit causa salutis, ita ipse sit auctor perditionis omnium. Theophyl.: *Hominem peccati illum ipsum vocat, ut qui omne peccatorum genus peracturus sit, et alios ad peccatum supplantaturus.* Similia habet ibi Oecumenius, eisdemque coloribus Antichristum depingunt Cyrill., catech. 15: *Judæos (ait) decipiet, eos-*

que omni genere inhumanitatis et malis circumscibet, ita ut omnes, qui ante illum improbi et impii fuerint, excellat malitia. Et S. Ephrem, serm. de Antichristo: *Evomet draco in eum universam suam amaritudinem cum omni sua malitia, propinabitque fraudulentè latens in se lethiferum virus.* Et similia habet Damasc., lib. 4, c. 27, et alii, qui de Antichristo scribunt, vel expresse vel tacite ita verba Pauli interpretando. Verba enim illa Pauli, *Homo peccati, filius perditionis*, per exaggerationem et antonomasiam dicta sunt. Habent namque illa genitiva locum adjectivorum, et absolute posita illam magnam vim habere solent, sicut idem Paul., ad Coloss. 1, Christum vocavit *filium dilectionis suæ*, id est, dilectissimum, in quem Pater omnes thesauros dilectionis suæ effudit, ut sensit Augustinus, 15 de Trinit., c. 19, in fine. Ad hunc ergo modum vocat idem Paulus hoc loco Antichristum hominem peccati, id est, summe malum ac perditissimum, vel, ut Hug. Card. exposuit, *serrum peccati*, vel, ut ait Cajetanus, *homo habens plenitudinem omnium peccatorum.* Et hinc etiam Theologi, cum Gregorio, 15 Moral., c. 28, Antichristum dicunt esse caput malorum omnium sub Satana, quia in illo futura est omnis malitiæ plenitudo. Et quia sicut Christus est sanctior omnibus bonis, ita Antichristus futurus est pejor omnibus malis, ut dixit cum gloss. D. Thomas, 2 Thessalon. 2.

3. *Ostenditur Antichristi notas Summis Pontificibus non convenire. —* Quis ergo ita sit audax, et impudens, ut descriptionem hanc Bonifacio III aut Pontificibus, qui post illum fuerunt, attribuere non vereatur? Quid enim mali fecit Bonifacius III, propter quod *homo peccati et filius perditionis* vocari meruerit? Nihil profecto tale memoriæ proditum in historiis legimus. Nam sancte vixit, et sancta decreta edidit, et sancte mortuus est, ut constat ex Platina et aliis. Solumque illud ei objiciunt Protestantes, quod ambitionem Constantinopolitani Patriarchæ, primatum Ecclesiæ appetentis, represserit, et Sedem Romanam matrem esse, et caput Ecclesiarum constanter fideliterque defenderit. At hoc summa laude dignum est; non enim fuit ab eo usurpatum aut noviter inventum, sed a Deo concessum, et a Patribus ac prædecessoribus suis acceptum. Id enim omnes superiores Pontifices, usque ad sanctum Gregorium Magnum fecisse, in superioribus ostensum est.

4. *Phocas Romanæ Sedi primatum non detu-*